

A Hegyhát gyöngyszeme

Alsómocsolád község – melyen hét évszázad hagyta „keze nyomát” – a Mecsek szelídülő lankáinak északi oldalán, a Baranyai-hegyhát nyitott kapujaként várja vendégeit.

Mélységes mély a múltnak kútja, és ez a kicsiny, alig 380 lelket számláló Alsómocsolád esetében is igaz. Történelmének kezdete homályba vész, írott forrás évszázadokon keresztül alig szól róla. A Bikal, Mágocs és Köblény által határolt zsákfalu első említése a 13. század végéről ismert, de a szláv eredetű, „pocsolya” jelentésű névnel többet alig tudunk meg a templommal, nemesi kúriával nem bíró Mocsoládról. Annál többet nyughatatlan birtokosairól. Kezdetben a Móriak kezében volt a környék, 1458-ban azonban már Janus Pannonius pécsi várkapitánya, Ervencei László mondhatta magáénak Mocsoládot és a szomszédos falvakat. A fiatal püspök és Vitéz János sikertelen lázadása után Hunyadi Mátyás elkobozta, és hű szolgálóinak, a Pokyaknak adományozta a birtokot. A hagyomány szerint maga a király is gyakran megfordult a környéken az egyik kikapós lányrokon kedvéért, és ezért az egyik mellékutat még a 18. században is Mátyás király útjának nevezték. Azonban a Pokyak sem tudták megvetni a lábukat, mert orgyilkosság kísérlete miatt Pétert 1496-ban Budán felkoncolták, és a birtok enyingi Török Ambrus, majd Héderváry Ferenc kezébe került. Jól ismerjük őket: Ambrus unokája, a híres Bálint és Ferenc úr hagyták veszni Nándorfehérvárt 1521-ben, és ezért az uralkodó Korlátkövy Péternek és Sárkány Ambrusnak ado-

mányozta a hűtlenné vált nemesek birtokait. Sárkányék talán sosem látták új szerzeményüket, mert mindketten a mohácsi csatamezőn veszítették életüket, Tolna, Baranya és Somogy pedig Mocsoláddal együtt oszmán uralom alá került hosszú évtizedekre. 1582-ben 25 adózó családot írtak össze a faluban, amely így messze népesebb volt Bikalnál és Mágocsnál is. A törökök alóli felszabadulás korára csak néhány rácsalád lakott a faluban, majd ők is továbbálltak, és hosszú évekre pusztává vált a település.

Mocsolád újkori története Sztankovánszky András veszprémi alispán megjelenésével kezdődött. Ő

magyarokat telepített az elhagyott telkekre, és 1783-ban 304 magyar mellett már 95 német is itt kereste boldogulását. Ez a feladat bizony nem volt könnyű, mert nem a könnyen termő földek vidéke volt a környék, sokkal inkább az inas kitartást követelő erdőké. Nem véletlen, hogy mindmáig fennmaradt a Somogyban jártas betyár, Savanyó Jóska, és a Mocsolád melletti Almási (ma Petz) csárdában lelőtt Rigac Jancsi emléke.

1783 körül már iskolája volt a falunak, ahol a forradalom és szabadságharc idején 105 diák tanulta a betűvetést. Nagy mérőföldkő a falu életében az 1872-ben kiépülő Dombóvár–Bátaszék–Baja–Csikéria vasútvonal. Az építkezésen dolgozó olasz munkások (nem tudni, szándékosan, vagy véletlenül) felgyújtották a falu házait, ám azokat az itt élők élni akarásuk bizonyítékaként újjáépítették.

Az I. világháborúban tizennyolcan haltak meg, a következő világegyes során többeket szovjet munkatáborokba hurcoltak, a németység jelentős részét pedig kitelepítették. A megmaradtaknak pedig osztozniuk kellett az ország és a szűkebb pátria sorsában, nem tudták elkerülni az erőszakos kollektivizálást, a faluközösség szétverését. Az 1960-ban még 734 fő lakta faluban a rendszerváltozásra csupán 380-an maradtak, a fiatalok elvándoroltak a közeli városokba, ezzel is tovább növelve a falu elöregedését. 1990 után azonban Alsómocsolád bebizonyította, hogy nem a mostoha történelmi múlt, hanem az élni akarás és a tettek számítanak. Az eredmények jelzik, Alsómocsolád jó úton jár, hogy az évszázadok viharai után rátaláljon értékeire, kamatoztassa azokat, és valóban a Hegyhát kapujaként fogadja az erre járókat.

SZÖVEG: DR. VARGA SZABOLCS

FOTÓK: MÜLLER NÁNDOR

Alsómocsolád

Alsómocsoládon a tanév ideje alatt, 3-5 napos erdei iskolai turnusokat szervezünk. A helyszín megfelelő természeti környezetet nyújt a programokhoz, mivel a települést halastavak és erdők veszik körül, így növény- és állatvilága igen gazdag.

Alsómocsolád tökéletesen alkalmas a kistelepülések mindennapjainak, valamint a vidéki élet jellegzetességeinek bemutatására is. Erre építkezve kidolgoztunk – a természeti környezetre épülő modulok mellett – egy, a falusi életet bemutató modult is.

Falusi randevú. Egy zsáktelepülés múltjának és mindennapjainak megismerése, települési túra segítségével.

Fedezzük fel az erdő élővilágát! Az erdő élővilágának megismerése játékos formában.

Kalandra fel! Térképészeti és természetjáró alapismeretek átadása tapasztalati tanulás útján.

Kalandos erdő. Játékos tudáspróba és a tanultak összegzése az „Élő erdő” tanösvényen és erdei tornapályán.

Az erdő és az erdei tornapálya. Az erdő élővilágának bemutatása, fajok ismerete, illetve a tápláléklánc bemutatása.

Az oktatáson részt vevő diákcsoportokat a „Kölyök-Fészek” Erdei Iskola Ifjúsági Szállóján tudjuk elhelyezni. A 3 db, emeletes ágyakkal felszerelt, 16, 18, illetve 10 fős, összkomfortos hálókamerán 44 főt tudunk elszállásolni.

A Kölyök-Fészek Erdei Iskola komplex, innovatív és interaktív módon újul meg. 2010 júniusában kezdetét veszik a projekt építési munkálatai, melynek során önálló épületet alakítunk ki. Lesz itt kézműves foglalkozások lebonyolítására alkalmas szabadterei foglalkoztató, csillagvizsgáló, madármegfigyelő és kemence is. 2011 tavaszától várja

Alsómocsolád azon diákcsoportokat, amelyek a természet közelében elsajátítandó ismeretekre vágyanak.

Sportolásra is lehetőség nyílik, biciklitúrához kerékpárokat biztosítunk, a vizek szerelmesei pedig kenukkal fedezhetik fel a vizek élővilágát. Az erdei tornapálya nemcsak a gyerekek, hanem a felnőttek számára is kikapcsolódást biztosít.

A település központjában található **Vendégház** 4 db (pótágyazható), 2 ágyas szobával rendelkezik. A gyermekkel érkező családok számára kellemes időtöltést nyújthat a szálláshoz közeli, minősített játszótérünk. A Vendégház tetőterében 2011 tavaszára elkészül 11 db 4 ágyas szoba, így további 44 férőhelyen tudjuk elhelyezni a csoportokat.

A szállásokkal közös udvarban található a **Konferencia Központ**, ahol zártkörű rendezvényekhez, előadásokhoz, képzésekhez felszerelt, 80-90 fő befogadására alkalmas helyiséget tudunk biztosítani.

A település csatlakozott a KlímaBarát Települések Szövetségéhez, fontosnak érezve szerepét a környezetvédelem és a klímatudatos életmód követésében. Alsómocsolád a Norvég Civil Alap „Közös ügyeink” projekt keretében jövőképet tervezett, melynek során a település fejlesztésének további elképzeléseit fejtették ki.

A lakosság kifejezte azon szándékát, hogy környezettudatos településként az önfenntartás útjára lépve, természetközeli módon kíván Alsómocsoládon élni.

Szállással és programokkal kapcsolatos információk:
72/451-702 – Portás Szilvia
turizmus.mocsolad@gmail.com
www.alsomocsolad.hu – www.erdeiiskolaalsomocsolad.net

Energiák tárháza: Alsómocsolád

Alsómocsoládon a településfejlesztés közügy. Elért eredményeinket szívesen mutatjuk meg, ezért 2009-ben másodszer is beneveztünk a „Magyarországi Falumegújítási Díj 2009” versenyre, **Energiák tárháza: Alsómocsolád** című pályázatunkkal.

Alsómocsolád az energiák gyűjtőtegye. Kitarja kapuit minden olyan kezdeményezés és „műhely” előtt, melynek célja, hogy eddig fel nem fedezett, de járható utakat keressen, melyek a fejlődés irányába visznek és az újra ösztönöznek. Összegyűjtött és rendszerezett szellemi értékeit megosztja másokkal. Arra törekszik, hogy a „települési lét” minden területén újat alkosson, a „közjót” szolgálva.

A szellemi, a hagyományos és a megújuló energiák mind Alsómocsolád további fejlődését, erős közösségének megtartását szolgálják, így megérdemelten kapta meg a „Magyarországi Falumegújítási Díj 2009” verseny első díját. Az első helyezett képviselheti Magyarországot az Európai Vidékfejlesztési és Falumegújítási Munkaközösség által 2010. évre kiírt „Európai Falumegújítási Díj” versenyben.

A megmérettetés célja annak bemutatása, hogy az európai falvak képesek a falusi életmód, az ott felhalmozódott értékek átmentésére a jövő számára. Ezzel együtt a modern kor kihívásainak megfelelő, étellel teli, öfenntartó, magas színvonalú életminőséget nyújtanak polgárai számára.

A verseny elkezdődött, pályázatunkat 2010. február 8-án Bécsben adtuk át. A munkaközösség által felállított zsűri 2010. június 18-án látogatást tesz Alsómocsoládon, hogy a helyben látottak alapján értékelje településünket, és pályázatunkat összehasonlítsa a versenyre érkezett további 29 pályaművel.

Bármi legyen is a zsűri döntése, Alsómocsoládot már jegyzik Európa térképén!

Az Európai Unióban 27 tagállamot számlálhatunk, ezért a Sásdi, a Komló, a Dombóvári és a Kaposvári kistérségből 26 települést szólítottunk meg, hogy kapcsolódjanak be az általunk elindított projektbe.

A programban részt vevő települések mindegyike egy-egy európai uniós tagállamot jelenít meg közösen kitalált elvek, rendszerek alapján, bemutatva az adott ország épített és kulturális örökségét, nemzeti hagyományait. A kezdeményezés európai szinten is egyedülállóan képviselheti az Európai Unió kulturális sokszínűségét és a nemzetállamok összetartozását a települési önkormányzatok partnerségén keresztül.

2009 szeptemberében Alsómocsoládon, az Európa Park nyitó rendezvényén életre kelt a hajdani történet:

„A szépséges Európé, Agénor főnővér király leánya, barátjával a tengerparton játszott. Zeus meglátta Európét, amint éppen virágokat szedett, és szerelemre lobbant iránta. Zeus, hogy kijátssza felesége, Héra

féltékenységét, átváltozott egy gyönyörű fehér bikává, és lement a tengerpartra. Kecsésen megállt Európé előtt, és a lábaihoz térdelt. A bika megjelenése és mozgása olyan szelíd volt, hogy Európé a bika nyakát virágokkal díszítette, és felült a hátára.

Ekkor a bika hirtelen átrohant a tengeren, elrabolva Európét. Mikor Kréta szigetére értek, Zeus ledobta a bika alakját, emberi alakot öltött, majd magáévá tette Európét egy ciprusfa alatt. Így lett Európé Kréta első királynéja.”

Hozzánk Dömötör István és Koltai László szobrászművészek hozták el Európát a bika hátán ülve, szobor alakban.

Az Európa Parkban felállított szobor körül elhelyeztük a programban részt vevő 27 települést, illetve országot szimbolizáló követ, és ünnepélyesen megerősítettük a további együttműködés szándékát.

Európa azóta is itt vendégeskedik nálunk. Úgy tapasztaljuk, szereti falunkat...

2010. március 17-én tizenkét magánszemély alapításával megalakult a Magyar Európa Park Szövetség Egyesület. A civil szervezet létrehozását az vezérelte, hogy a szövetség tagjai pályázati források bevonásával és szakmai programok elkészítésével megjelenítsék az általuk képviselt ország sajátosságait és kultúráját.

Alsómocsoládi rendezvények

Június 23.: Szent Iván-éji akadályverseny és tűzgrás. Helyszín: Fesztivál tér

Július 3.: Falunap és Palacsintás Király Fesztivál. Helyszín: Fesztivál tér

Szeptember 4.: Szüreti Fesztivál és Baráti Kör Találkozó. Helyszín: Konferencia Központ

December 11.: Adventi Vásár. Helyszín: Templom tér, Konferencia Központ